

The U.S. Embassy Prague Tribune

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ K 72. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ AMERICKOU ARMÁDOU

Američané osvobozovali české území i ze vzduchu

Osvobození západních a jihozápadních Čech se odehrávalo v režii americké 3. armády v čele s generálem Georgem Pattonem. K jejímu úspěchu ovšem významnou měrou přispělo americké letectvo, které v posledních měsících války útočilo na strategické pozemní cíle s rostoucí intenzitou, a ochromovalo tak bojeschopnost německé armády na okupovaném území.

Bojové úsilí amerických letců bylo v poválečném Československu opomíjenou kapitolou. Letecké útoky přitom stály život 700 amerických pilotů, kteří zahynuli při sestřelení, nebo je čekal ještě horší osud — po nouzovém přistání na území Sudet s německým obyvatelstvem se stali oběťmi násilí, v některých případech i v podobě lynče. Podrobnosti o jejich smrti se často nedozvěděli ani jejich příbuzní a o jejich osudech se v Československu mlčelo do roku 1989.

Snímek Slávy Vaneše z osvobození Plzně americkou armádou.

Záběry z osvobození Plzně stály fotografa Vaneše málem život

Plzeňský fotograf Sláva Vaneš byl deštivou nedělí 6. května 1945 mezi prvními, kdo vyrazili do ulic města, když po osmé ráno zaduněly ulicemi tanky a obrněné vozy. Projížděly kolem fotoateliéru Vaneš a dvacetiletý syn majitele vyběhl ven s fotoaparátem, aniž si uvědomoval nebezpečí, které hrozí při střetech mezi Němci a osvoboditeli.

Kulce unikl díky jednomu z Američanů, který ho stáhl pod džíp. Vanešovi se pak podařilo pořídit unikátní snímky z doby osvobození. Po roce 1948 musely být schovány v rodinném archivu, protože skutečnost, že jihozápad Čech osvobodili Američané, komunistická propaganda zamlčovala. V 50. letech 20. století dokonce zmizely negativy.

Snímky se podařilo jeho synovi Markovi Vanešovi obnovit z fotografií, které se v Plzni zachovaly, díky moderní technice.

Sláva Vaneš s osvoboditeli Plzně.

Velvyslanectví USA v Praze děkuje obcím a městům v západních a jihozápadních Čechách, které každoročně organizují akce připomínající osvobození americkou armádou. Američtí diplomaté považují účast na těchto akcích za velkou čest a rádi by vyhověli všem žádostem, ale bohužel to není vždy možné. Vše o osvobození na www.aic.cz/osvobozeni

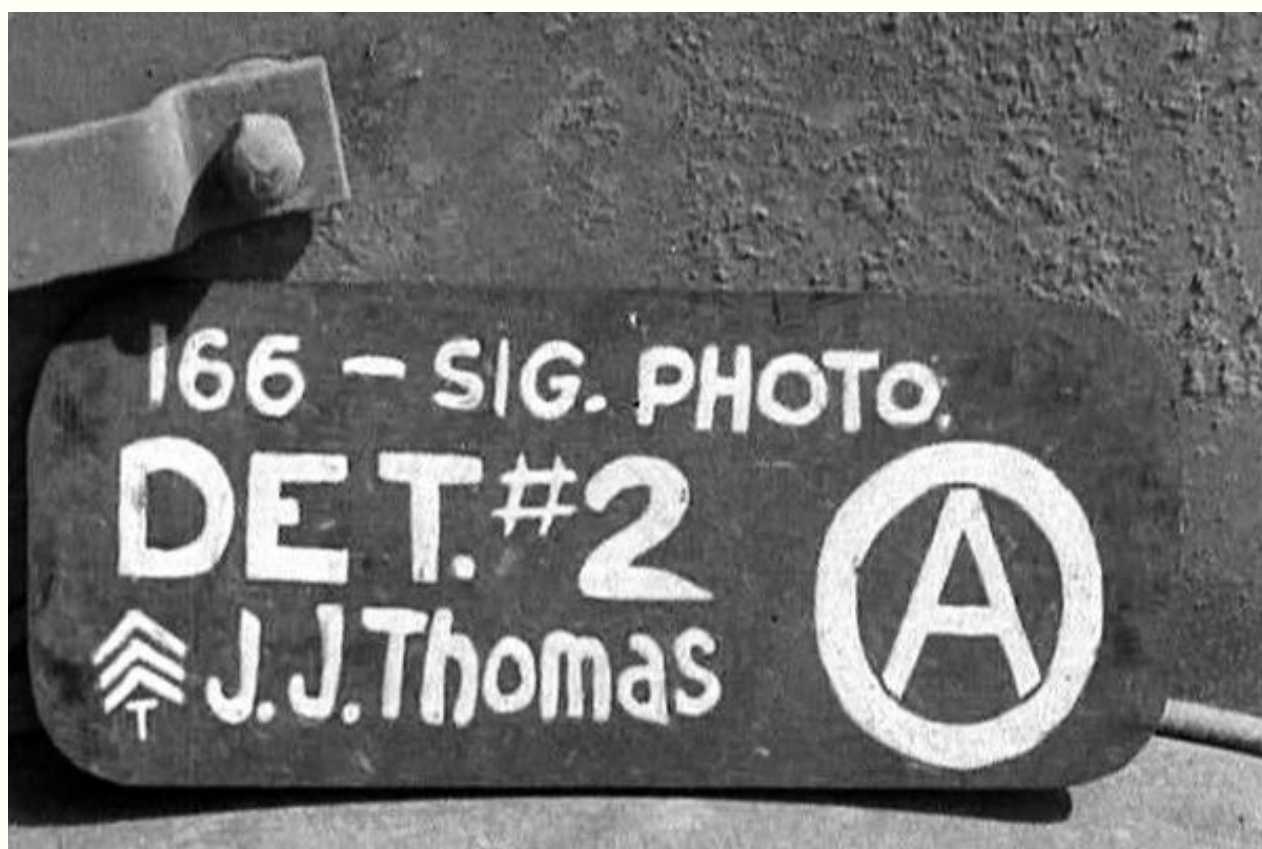

Tvrdá jednání o demarkační linii

Demarkační linie byla původně stanovena z vojensko-technických důvodů. Podle dohody na Jaltské konferenci měla kopírovat západní hranici předválečného Československa, aby zamezila případnému střetu spojeneckých jednotek – Rudé armády SSSR postupující k Praze z východu a americké armády postupující ze západu.

Vrchnímu veliteli západních spojeneckých vojsk v Evropě generálu Dwightu Eisenhoweru se podařilo vyjednat se Sověty její posunutí na linii Kraslice – Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice, dále Američané postupovat nesměli. „Georgi, demarkační linie je pro V. a XII. sbor závazná,“ vzkázal 6. května 1945 generálu Pattonovi velitel americké 1. armády Omar Bradley. „Dále nesmíte – opakuji, nesmíte – provádět průzkum hlouběji než osm kilometrů severovýchodně od Plzně. Ike (Eisenhower) v téhle pokročilé fázi nechce žádné mezinárodní komplikace.“ Patton byl zklamán, nicméně souhlasil, že se bude Eisenhowerovými rozkazy řídit.

Po válce se linie, která měla mít čistě vojenský účel, změnila v politické rozhraní, které znamenalo zahrnutí Československa do sféry sovětského vlivu.

Identifikační tabulka kameramana J. J. Thomase od 166. Signal Photo Company

Co viděly americké kamery v Čechách

Působení amerických jednotek na západě, jihozápadě a jihu Čech pečlivě dokumentovali američtí kameramani U.S. Army Signal Corps.

Unikátní dokumentární záběry z osvobození českého území skrývaly depozitáře Amerického národního archívu (NARA). Záběry, které natočily desítky amerických kameramanů, se v České republice promítaly poprvé v roce 2005. U příležitosti 60. výročí je přivezl vedoucí oddělení dokumentárních filmů NARA Willam T. Murphy, který ve spolupráci s českým filmovým historikem Karlem Čáslavským dohledal další materiály,

Češi pomohli s identifikací záběrů. Díky neúnavné práci Karla Čáslavského vznikl desetidílný dokumentární seriál „Co viděly americké kamery v Čechách“, který odvysílala Česká televize na podzim 2010 a v zimě 2011.

„Pohled českých a amerických kameramanů na konec války v Čechách je odlišný. Američany zajímali hlavně Nemci, což je pochopitelné, kvůli nim přišli do Evropy riskovat své životy. A když došli na konec cesty, chtěli si odvézt záběry, které by jim navždy připomínaly velké vítězství,“ vysvětlil Karel Čáslavský. Na projektu spolupracovalo Velvyslanectví USA.

Vydejte se po stopách amerických vojáků v západních Čechách i na Moravě!

Fanoušci geocachingu se mohou vydat po stopách generála Pattona a hledat sedm keší série „U.S. Army 1945“. Díky této sérii, kterou založilo Americké centrum Velvyslanectví USA v Praze ve spolupráci s Patton Memorial Pilsen a klubem geocacherů z Plzeňska v roce 2010, máte možnost objevit zajímavá místa západních Čech a dozvědět se detaily o osvobozeních akcích po americké armádě.

Na Moravě můžete hledat keše série „Letecké bitvy 1944“, jež vás zavede do míst, kde havarovala americká letadla, nebo k pomníkům amerických pilotů, kteří zahynuli v leteckých bitvách nad českým územím v roce 1944. Série vás zavede i do míst nejkrvavější bitvy, která se odehrála v prostoru mezi Olomoucí a Přerovem.

Více na www.aic.cz/osvobozeni/geocaching

PATTON
MEMORIAL
PILSEN